

БАНКАРСКИ СИСТЕМ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Банкарски систем Републике Србије је сличан банкарским системима других земаља.

Њега чине:

- Централна банка, односно Народна банка Србије (*НБС*),
- пословне банке и
- небанкарске финансијске институције.

Настанак и развој банкарства у Републици Србији

Развој банкарства у Србији би се могао сагледати кроз следеће периоде који обухватају и одређене подпериоде:

1. период од оснивања прве емисионе банке до 1945. године;
2. период комунистичке владавине и изградње специфичне планско - тржишне привреде;
3. период транзиције након 2000. године.

1. Период од оснивања прве емисионе банке до 1945. године

У првом периоду Србија почиње са уређењем банкарског сектора након „Светоандрејске скупштине” – прве српске „славне револуције”, када је влада Милоша Обреновића започела с реформама правосудног система и са организовањем легалног банкарског система.

Историја банкарства практично отпочиње одмах након Михаилових указа од 16. и 24. августа 1862. године
Када су донети следећи закони:

- Закон о Управи фондова и
- Закон о давању новца под интерес.

На основу **Закона о управи фондова**

формиран је Први новчани завод у Србији – Управа фондова (претеча Државне хипотекарне банке) основана 1862. године, која је попримила карактер банке 1898. године.

Одмах након оснивања фонда, донет је и **Закон о давању новца под интерес** из касе Управе фондова, односно Закон о условима под којима ће Управа фондова одобравати кредите.

У овом периоду Кнез Михаило ствара националну валуту која се у апоенима 1, 5, 10 пара која се појавила **1868. године када је искован први бакарни новац.**

Следећи битан моменат за развој српског банкарског система везујемо за следеће године:

- 1873. годину, када је донет Закон о ковању српске сребрне монете, којим је званично уведен динар као основна новчана јединица – уместо дотадашњег дуката и
- 1875. годину када се као национална валуту проглашава динар који се први пут појављује у оптицају 1875. године у сребрним кованицама.

Народна банка Краљевине Србије у виду завода за емитовање новца – **Привилегована банка Краљевине Србије основана је 1884. године** са искључиво домаћим капиталом у виду привилеговане приватне институције акционарског типа. Она је **организована по угледу на Белгијску народну банку**, која је у то време важила као образац савременог организовања и функционисања централне банкарске институције, а **први њен гувернер био је Алекса Спасић.**

У периоду између два светска рата Народна банка Краљевине Србије трансформисана је 1920. године у Народну банку СХС, а 1931. године добила је назив Народне банке Краљевине Југославије.

У оквиру овог периода издвајамо и следеће године:

- 1929 када је и почела са радом штампарија у Заводу за израду новца Топчидер године и када су издате прве папирне новчанице штампане у Заводу ,
- 1938. године када је почела са радом ковница новца искована је прва серија кованог новца у Србији.

2. Период комунистичке владавине и изградње специфичне планско - тржишне привреде;

У другом периоду, **након 1945. године**, основна карактеристика банкарског система је **национализација свих банкарских институција**.

Поред државних у почетном периоду постојале су 27 републичке банке, месне и локалне банке, задружна и приватна банкарска предузећа, која су убрзо конфискована или ликвидирана.

Након тога издвајају се **подпериоди**

- административног управљања у коме је дошло до концентрације банкарства, које је кулминирало постојањем система јединствене банке (1952.-1954.).
- **поступне децентрализације**, тако да су банкарску структуру сачињавале осим Народне банке, специјализоване банке, локалне банке, као што су комуналне, задружне штедионице, градске и месне штедионице.
- Од **1965. године** са тзв. **Привредном реформом** створене су пословне банке које су као и домаћа предузећа релативно самостално функционисале.
- **Након 1972. године** када је у организацији Народне банке дошло до организационе промене па је уместо јединствене Централне банке настао **Систем централних банака** коју су чинили Народна банка Југославије и Централне банке република и покрајина.

3. Период транзиције након 2000. године.

трећи период, период транзиције се везује за политичке промене и **трансформацију привреде из планско – тржишне у тржишну**, која је, између осталог, обухватила и транзицију финансијског и уже посматрано, банкарског система који је претрпео реформу.

У овом периоду **банке су биле реструктуриране и приватизоване, а неке и ликвидиране**, задруге су престале да раде, или у угашене или су се трансформисале, формиране су и нове финансијске институције које су у надлежности НБС.

Народна банка Србије (НБС)

Народна банка Србије је

- Централна банка Републике Србије
- Њен положај, организацију, овлашћења и функције, њене задатке, методе и инструменте које користи у обављању својих функција као и њен однос према органима владе Републике Србије и међународним организацијама и институцијама, уређује Устав Републике Србије и Закон о Народној банци Србије.
- Њен односе са пословним банкама одређен је и Законом о банкарском пословању.

Република Србија има **једну Централну банку** по принципу једна држава једна Централна банка што је убраја у државе са **монолитним националним структурама**.

Народна банка Србије као Централна банка је **окосница банкарског система** Републике Србије и представља најважнију, **централну, главну монетарну институцију** у оквиру финансијског система и финансијског тржишта. Често је називају „**банка банака**” јер она поставља све основе за функционисање целокупног банкарског а може се рећи целокупног финансијског система.

Пословне банке

Пословне банке као новчана предузећа своју делатност и функције у оквиру банкарског система Републике Србије обављају независно, ради остваривања профита на принципима солвентности, профитабилности и обезбеђивања сопствене ликвидности у пословању.

Пословне банке су груписане по величини билансне активе, односно учешћу у укупној билансној активи у три групе: велике, средње и мале банке или:

Тренутно је у банкарском систему Србије заступљено 22 банке углавном са страним капиталом.

Остале финансијске институције (организације)

Задруге Законом о банкама из 2005. године. наложено је свим облицима других финансијских организација да се у року од годину дана трансформишу у банке, припоје банци или престану са радом. Минимални оснивачки капитал законом предвиђен за банке је био прво у износу 5 милиона, а затим повећан на 10 милиона долара, већина кредитних задруга није била у могућности да прикупи та средства. Тако је крајем

2005. године пословало још само 8 штедно-кредитних задруга, а три године касније, тачније 2008. године све штедно кредитне задруге су престале са радом.

У оквиру осталих финансијских институција као финансијских учесника у надлежности НБС тренутно је евидентно (подаци НБС на дан 17.10.2022. године):

- осигуравајуће куће (16 за осигурање и 4 за реосигурање)
- 4 друштва за управљање добровољним пензионим фондовима
- 15 давалаца финансијског лизинга
- 14 платних институција
- 3 институције електронског новца
- 1 јавни поштански оператор (ЈП Пошта Србије)
- 7 институција електронског новца из трећих држава

СПЕЦИФИЧНИ ОБЛИЦИ БАНКАРСТВА

Офшор банкарство

Офшор компаније се оснивају у земљи или на територији **офшор зоне** где су порези веома ниски или их уопште нема. На том простору тзв. „**пореских рајева**” све своје пословне активности клијенти у целости обављају ван земље односно ван територије где су регистроване.

Офшор банкарске компаније су **специфичне** банкарске институције основане на офшор дестинацијама које се **баве ограниченим спектром банкарских послова** пре свега у сфери међународног прикупљања и пласирања средстава и међународног платног промета, дакле оне нису у класичном смислу банке.

Офшор банкарске рачуне које отварају ове банке су отворени у земљи различитој од резидентне земље компаније или приватног лица.

Захваљујући напретку технологије и пре свега интернету данашње офшор банкарство је веома доступно и сведено на низ једноставних банкарских операција.

Исламско банкарство

Прва исламска финансијска институција као претеча данашњих исламских банака је настала **1963.** године у **Египту**. Банка је угашена 1967. године, а до тада је основано већ 9 банака у Египту.

Године 1974 исламске земље основале пандам Светској банци, *The International Development Bank*

Разликујемо два приступа организовања банака у исламским земљама:

- Земље које су у **потпуности** конвертовале своје конвенционалне финансијске системе у исламске финансијске системе - све домаће банке послују према прописима исламског банкарства (Иран, Пакистан и Судан).
- Земље које имају имплементиран **паралелан банкарски систем**, и конвенционално и исламско банкарство (Малезија и Бангладеш).

У **Луксембургу** је **1978.** године основана банка „*Islamic Banking System*” сада „*Islamic Finance House*“ која је била **прва исламска финансијска институција у Европи**, затим су формиране и у Копенхагену, Мелбурну, Луксембургу, Француској па и Јапану.

Исламско банкарство је **најразвијеније у Великој Британији** где је основана „*Islamic bank of Britain*” у складу са исламским законом. Британија је била и прва западна земља која је издала *исламске обвезнице „сукук”* које уместо камате носе профит или ренту на темељну имовину јер она представља део власништва над том имовином. Британија жели да устоличи Лондон као европско седиште за исламске финансије, тако да би ово тржиште у неком тренутку могло достићи и до 250 милијард.фунти.

Исламски финансијски систем данас укључује хиљаде различитих организација: банке и банкарски холдинг, осигуравајуће организације, лизинг организације, рачуноводствене организације, консалтинг организације, инвестиционе фондове, инвестиционе банке, итд.

На глобалном нивоу банке држе преко 90% исламских средстава и заједно су велики инвеститори у исламске обвезнице – „сукуке”. **Малезија је највеће светско тржиште исламских обвезница**, заслужно за 2/3 вредности укупно издатих исламских обвезница у свету.

Ипак, може се рећи да је **исламско банкарство младо**, банке су још увек у исламском свету новост и осим Ирана и Пакистана, још **нема заокруженог правног система који уређује њихово пословање**.

Исламско банкарство је део исламског економског модела који се заснива на:

- **Шеријатском праву**, исламском закону који:
  - забрањује пословање уз камату, практично забрањује убирање камате.
  - забрањује улагање исламских инвеститора у послове чије активности и производи су противни учењу Курана као што су трговина оружјем, дрогом, дуваном, алкохолом, свињским месом, порнографијом и играма на срећу;

Мобилизацији новчаних средстава и њиховог пласмана кроз директно учешће у капиталу (*equity finance*) тако да се одлука о пласману средстава

- **не заснива** се као у конвенционалном банкарству на финансијском положају предузећа, процени његове кредитне способности и вредности залогe,
- **заснива се** на процени перспективности пројекта у који се улаже, односно предузетничких способности

За исламско банкарство које почива на принципима:

- **заједничког улагања** („*Venture banking*“) и
- **дељења губитака и профита** (*joint venture*)

тако да приходи банке не зависе од унапред утврђених камата него од успешности пословања компаније у коју су уложена средства.

Ослањајући се на такве принципе, исламске банке се користе са *неколико основних модела* финансирања, и то:

- Модели финансирања на бази метода продаје;
- Модели финансирања на бази најма;
- Модели финансирања на бази партнерства;
- Модели финансирања на бази поделе профита;
- Модели финансирања без трошкова и накнаде.

На основу поменутих модела исламске банке отварају трансакцијске и инвестиционе депозите:

- **Трансакциони депозити** имају фиксну номиналну вредност, не укамаћују се, а банке могу зарачунавати накнаду за обављање трансфера;
- **Инвестициони депозити** немају фиксну номиналну вредност и слични су власништву у фирми. При отварању инвестиционог депозита са банком се уговара удео у профиту банке, који се не може променити (осим уз договор) пре рока доспећа депозита;

На основу поменутих модела дошло је до развоја низа *финансијских инструмената*, међу којима треба издвојити следеће: у складу са наведеним и методологијом исламског банкарства исламске банке отварају три врсте рачуна за своје клијенте:

- **текући рачун** на чија средства не плаћа камату, али му гарантује повраћај уложених средстава,
- **рачун штедње** за који му банка исплаћује неке премије на штедна средства у зависности од оствареног профита, која му гарантује, али њима нема право на учешће у оствареном профит,
- **инвестициони рачун** са средствима за која остварује приход учешћем у профит заједно са банком, али и сноси и удео у губитку због објективних тржишних разлога. За ова средства му банка не гарантује повраћај.

Остали облици банкарства

Као остале облике банкарства навешћемо анонимно банкарство, приватно банкарство, микробанкарство и етничко банкарство.

Анонимно банкарство

Анонимно банкарство обухвата спектар банкарских услуга **са акцентом на:**

- поверљивости трансакција (депозита и рачуна клијената) и
- заштити идентитета клијента банака (клијенти имају посебну лозинку за своје рачуне).

Синоним за такав облик банкарства је Швајцарско банкарство. Из разлога, потпуне сигурности и репутације швајцарских банака у њима је заступљено мноштво веома великих клијената у обиму њихових трансакција што знатно доприноси степену развијености швајцарског банкарства.

Развоју анонимног банкарства доприноси савремено банкарство са додатним каналима дистрибуције банкарских производа и услуга, које је омогућио развој технологије и све заступљеније интернет банкарство.

Приватно банкарство - VIP (vi-aj-pi) банкарство

Приватно банкарство (Private banking) подразумева **пружање банкарских услуга богатим појединцима** на глобалном нивоу.

Ова врста ексклузивних VIP (vi-aj-pi) клијената **је захтевна** када је у питању управљање њиховом имовином, они захтевају нпр.:

- луксузан простор,
- адекватан третман,
- консалтинг у смислу инвестиционог саветовања,
- личног банкара (account assistant), портфолио менаџера и сл.,

јер пре свега желе максималну заштиту својих улагања од ризика.

У Републици Србији је прва филијала за приватно банкарство отворена је у Unikredit банци за клијенте који имају : минимум 200.000 Еура (у свету 1 милион Еура), најнижу месечну плату од 5.000 евра. Ови клијенти:

- имају свог личног банкара који води рачуна о пласману њихових средстава,
- сваки приватни банкар може да има до 100 клијената од чега 30 активних,
- ти клијенти имају посебан третман у погледу пријема у соби, а не на шалтеру, трошкова трансакција (мањи су), загарантованој дискрецији, одговарању на сваки позив, итд.

Микро банкарство

Насупрот приватног банкарства и анонимног банкарства **микробанкарство (micro banking)** подразумева пружање банкарских услуга **сиромашним слојевима становништва**, претежно руралним, углавном кроз одобравање **микрокредита** који треба да помогну њихово самозапошљавање или решавање њихових проблема у егзистенцијалном смислу.

Кредити овим слојевима клијената се углавном одобравају у **мањим износима** и **без адекватног обезбеђења**.

Зачеци микробанкарства бележе се у **Ирској у XVII веку**.

Као прототип овог банкарства узима се **Grameen bank у Бангладешу** (Оснивач ове банке у Бангладешу је Мухамед Јунус).

Јунус је преко своје банке нарочито **развио кредитирање жена** како би их уводио у савремени економски живот и повећао њихову друштвену равноправност. Његови кредити сиромашнима и почетницима у послу, додељују се **без обезбеђења**, просечно износе **100 - 130 долара**, а **стопа њиховог повраћаја је 90 – 98 %**.

Процњује се да тренутно у свету егзистира **око 7000 микро финансијских институција** које додељују микро кредите, у којима је регистровано **2.000.000 зајмопримаоца**.

У Републици Србији постоји посебна понуда банкарских услуга за микро и мала предузећа нарочито кредитних производа. Микрокредити се могу добити по брзој и једноставној процедури, флексибилним инструментима обезбеђења, планом отплате прилагођеним њиховој могућности и сезоналности њиховог пословања. Од 330.000 предузећа регистрованих у Републици Србији преко 270.000 (*сва 82%*) су микропредузећа којима требају средства за обављање пословања и унапређење постојећег пословања.

Етничко банкарство

Етничко банкарство (*Ethnic banking*) егзистира у **одсуству класичних банкарских канала за Трансфер новчаних средстава**, или ако постоје паралелно са њим, ради настојања да се олакшају новчани трансфери и трговина између удаљених региона. Због тога се ово банкарство се назива и „подземним банкарством“ (IFC systems, Informal funds transfer systems).

Да би се систем реализовао на дугорочној основи обично постоји породична или нека друга веза између оператора две земље. Функционише тако што се међусобни рачуни између оператора различитих земаља периодично изравњавају. Трошкови трансакција у етничком облику банкарства износе 2-5% у зависности од величине реализоване трансакције, природе односа оператора и комитената, валуте у којој се врши трансакција, преговарачке умешности учесника трансакције и сл.

У случају етничког облика банкарства **трансакције се:**

- одвијају ван званичних банкарских канала,
- званично се не региструју,
- нису подложне опорезивању, па ни порезу на приходе од услуга.

Процењује се да се у овим земљама у којима је распрострањен овај вид трансакција одвија 40% укупних дознака.

Етничко банкарство је укорењено у култури многих земаља – Блиски Исток, Филипини, Индија и сл. Као саставни део културе ових народа има различите називе:

- *Hawala* (Блиски Исток),
- *Padala* (Филипини),
- *Hundi* (Индија).

Најраспрострањенији је назив *Hawala* који на арапском значи трансфер.

Банкарско пословање на велико

Банкарско пословање на велико (whole sale banking) подразумева обављање банкарских послова искључиво са већим корпоративним клијентима и институцијама. У оквиру послова које се обављају за њих у банкама убрајамо услуге примања депозита, платни промет, вођење пословних рачуна, управљање готовином, управљање разним облицима активе, кастоди послове, разне друге саветодавне и финансијске услуге укључујући и сегменте институционалног банкарства.

ПРИНЦИПИ БАНКАРСКОГ ПОСЛОВАЊА

Основни принципи банкарског пословања су:

4. Принцип ликвидности;
5. Принцип пословности;
6. Принцип сигурности и ефикасности улагања средстава;
7. Принцип рентабилности;
8. Принцип економичности;
9. Принцип солвентности;
10. Принцип ажурности пословања.

Принцип ликвидности

Принцип ликвидности је кључни принцип успешног и ефикасног пословања банке, представља обавезу банке да у сваком тренутку благовремено може одговорити на обавезе према својим клијентима.

Пошто је банка новчано предузеће, у суштини успешност њеног пословања, првенствено могућност обезбеђења адекватних извора финансијских потенцијала, зависи од поверења које привредни субјекти - правна и физичка лица, имају у ту банку.

Свака Централна банака се прибојава да би тешкоће ликвидносне природе једне банке могле бити лако и брзо пренете на друге банке и друге привредне субјекте принципом концентричних кругова или домино ефекта, што зависи од величине банке, величине проблема са којим се суочава, броја клијената и развијености финансијског тржишта.

Да би поштовале овај принцип банкама је неопходно да креирају **усклађене токове прилива и одлива средстава** тј. усклађену пословну политику средстава и пласмана, како по динамици прилива и одлива, тако и по рочној структури извора и пласмана.

Поштовање принципа ликвидности се увелико **аутоматизује** и када банка доспе у опасну зону која се приближава неликвидности сигнализира менаџменту банке, који је дужан да предузме адекватне мере заштите.

Узимајући у обзир степен утрживости појединих ставки активе банке ликвидност се може диференцирати на следеће нивое:

Примарна ликвидност представља ликвидност која се заснива на:

- готовини у благајни и
- средствима на жиро рачуну банке код Централне банке.

Тренутно (промптно) расположива новчана средства банци за измирење обавеза су неопходна у мери у којој она очекује одливе из благајне и са рачуна, уз остатак резерве коју је неопходно да има због евентуалне сигурности.

Банка има тенденцију да тај износ средстава минимизира јер јој не доносе зараду.

Највећег је практичног значаја за уредно извршавање обавеза банке па свака Централна банка у циљу одржања ликвидности читавог банкарског система прописује минималну стопу примарне ликвидности.

Секундарна ликвидност је ширег концепта од примарне ликвидности и састоји се из:

- готовине,
- средстава на рачунима банке и
- најликвиднијег дела активе који се у кратком року може претворити у готовину, односно жирални новац (менице, краткорочни кредити итд.).

Без обзира на релативно лаку и брзу утрживост ових средстава банкама се препоручује конзервативан приступ, који подразумева да се рачуна да ће приливи пристићи о року само делимично, а да се обавезе измирују о року у потпуности.

Терцијарна ликвидност представља најшири концепт ликвидности који поред примарног и секундарног степена ликвидности обухвата и

- делове банчиних пласмана до истека одређеног рока, а који се након тога могу претворити у готовину, односно жирални новац (дугорочни кредити, облигације, менице које се не могу есконтовати итд.).

Овај концепт ликвидности има више теоријско, а мање практично значење, због чињенице да није могуће тренутно реаговање на захтеве клијената за плаћањем коришћењем ових средстава.

Принцип пословности и ефикасности

Принцип пословности и ефикасности представља начело које упућује на то да се максимални резултати пословања банке постигну уз минимално коришћење њених средстава.

Поштовање овог принципа омогућава одрживи развој сваког предузећа, па и новчаног, каква је банка.

Приликом спровођења принципа пословности и ефикасности банка треба да се придржава следећих правила, која представљају саставне делове јединственог принципа пословности и ефикасности:

- самосталност и објективност у доношењу одлука,
- стална циркулација новца и
- пословно предвиђање.

Приликом доношења одлука неопходно је да менаџмент банке доноси одлуке које неће довести банку у опасност од брзог и олаког трошења средстава и финансирања ризичних послова.

Менаџменту банке основна циљна функција је максимизирање профита уз обавезно контролисање ризика њеног пословања и то на дуги рок, што обезбеђује стабилност пословања и просперитет у будућности.

Принцип пословности и ефикасности представља јединство са принципом ликвидности и осталим принципима и да треба остварити интеракцију њиховог деловања.

Принцип сигурности

Принцип сигурности означава неопходност обезбеђења да банчини клијенти или пословни партнери у одређеном предвиђеном року уредно извршавају своје обавезе.

Овај принцип се првенствено односи на обезбеђење уредног извршавања обавеза **по основу пласмана** које је банка имала према својим клијентима. Он се уважава кроз сложене и истовремено стандардизоване процедуре одобравања пласмана банке.

Велики број операција у поступку одобравања кредита и других пласмана почиње са оценом кредитне способности клијента који банци упути захтев за доделу кредита или других врста позајмица и јемстава.

Банка је упућена да детаљно провери тржишни и финансијски положај клијента у садашњости и предвиди његов положај у будућности, првенствено са становишта могућности његовог уредног измирења обавеза.

То укључује и пажљиво праћење клијента током рока отплате позајмице (мониторинг), као и тренутно реаговање на прве знаке да се уредност повраћаја доводи у питање.

При томе се саветује превентивно деловање, радије него реаговање на прве појавне облике неуредности или не изврашавања обавеза.

Ради спечавања таквих нежељених последица банка се осигурава резервама, које служе за интервенцију првенствено код сумњивих и ненаплативих пласмана.

Принцип економичности

Принцип економичности захтева од банака да послују, **прибављају депозите и остала средства, по што нижим каматама - пасивним каматама, ради стварања услова за снижавање свих активних каматних стопа**, утичући тако и на структуру трошкова производње осталих економских субјеката. Наравно, банка тежи да максимира каматну маргину, као разлику између пасивних каматних стопа, које плаћа и активних каматних стопа, које наплаћује од небанкарских привредних субјеката, својих клијената.

Принцип рентабилности

Принцип рентабилности пословне банке представља основни покретачки мотив пословања банке, а то је **максимирање профита као разлике између наплаћене активне камате и плаћене пасивне камате.**

Овај принцип мотивише првенствено власнике акција банке да своја улагања оплоде кроз банчино пословање.

Принцип солвентности

Принцип солвентности представља **сталну дугорочну способност банке да одговори свим својим доспелим обавезама у целини**

Принцип солвентности даје примат дугорочној усклађености активе и пасиве тј. способност банке да у одређеном тренутку одговори својим обавезама без губитака по депоненте и остале клијенте. Банка улази у зону несолвентности онда када обавезе превазиђу ниво активе.

Принцип солвентности значи:

- да је банка способна да поднесе ризик за своје целокупно пословање, што значи да у тренутку може одговорити својим обавезама,
- да банка може обезбедити власницима и депонентима сигурност, што се првенствено односи на контролу политике и примене адекватне политике пласмана клијентима,
- кроз овај принцип се посредно реализује макроекономска функција банака да мобилишу и концентришу на рационалан начин финансијске ресурсе одређене привреде.

Принцип солвентности обезбеђује **дугорочну одрживост банчиног пословања**, омогућавајући **вођење адекватне политике развоја банке**.

Принцип ажурности

Принцип ажурности обавезује банку да у одређеном року обавља послове и посебно, тачно и ажурно евидентира своје пословне промене (истог дана када настану у књиговодству).

Банке данас могу:

- тренутно да спроводе трансакција по налогу клијента или менаџмента банке за сопствене потребе, без обзира где се клијент налази, односно одакле је налог послат, подразумевајући да он има директан контакт са банком преко *online* везе са банком.
- Могу извршити налог у току 24 часа дневно.
- Трансакције у банци се могу обавити и контролисати са једног места из Централне банке у времену настанка.

То омогућава вртоглави развој технике и технологије коју банка мора да прати.

Вишеструка заштита хардвера и софтера банке онемогућава, у принципу, проблеме техничке природе неблаговременог извршавања налога, који се ипак у одређеној мери не могу избећи (што означава ризик технологије).